

Gedachtewisseling her- en nevenbestemming parochiekerken

Vlaams Parlement

Commissie Wonen en Onroerend Erfgoed

20 januari 2020

Toelichting over de visie van de Vlaamse bisschoppen

Jan Jaspers

Adviseur kerkenplannen en kerkgebouwen

Bisschoppenconferentie van België

Wat is een parochiekerk?

Parochiekerk

= huis van de geloofsgemeenschap

Gebed, bezinning, liturgie, sacramenten

Andere pastorale activiteiten: diaconie, catechese

Ruimer dus dan “zondagsmis”

Parochie

= Lokale geloofsgemeenschap

= kleinste entiteit van het bisdom

Parochies in Vlaanderen

Parochies

van 1786 (2013) naar 1618 (2020)
= - 168

Kerkfabrieken

idem

Altijd 1 op 1 relatie parochie-kerkfabriek

Parochiekerken

Van 1915 (2013) naar 1842 (2020)
= -73

Parochiekerk vs. kloosterkerk

Parochiekerk

- Gebouw van de eredienst
- Openbaar domein
- Beheerd door kerkfabriek (openbaar bestuur)
- Bisschop beslist na kerkrechtelijke en burgerrechtelijke procedure over onttrekking aan de eredienst

Kloosterkerk

- Deel van kloostercomplex
- Privé-domein
- Beheerd door kloostergemeenschap (vzw)
- Kloostergemeenschap beslist autonoom over bestemming klooster, inclusief kerk
- Uitzondering: sommige kloosterkerken zijn ook parochiekerk

Structuur van de Vlaamse katholieke kerk

Parochie

Kleinste bouwsteen

Federatie – Pastorale eenheid – nieuwe parochie

Samenwerkingsverbanden van parochies

Dekenaat

Overkoepeling van individuele parochies en samenwerkingsverbanden

5 Bisdommen

Antwerpen – Hasselt – Gent – Mechelen (vicariaat Vlaams-Brabant en Mechelen) – Brugge

Structureel overleg in Bisschoppenconferentie van België

Valorisatie van parochiekerken

Gebouw van de eredienst

Huis van de
parochiegemeenschap

Gastvrij en open gebouw

Huis van de bredere lokale
gemeenschap en
gewaardeerde locatie voor
cultuur, sociale activiteiten,
toerisme

Festival Gent in Sint-Baafskathedraal

Van Conceptnota naar Kerkenbeleidsplan

Vlaamse overheid

CONCEPTNOTA "Een toekomst voor de Vlaamse parochiekerk"

GEERT BOURGEOIS
viceminister-president van de Vlaamse Regering
Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Datum: 24 juni 2011

Beleidskader:

Regeerakkoord Vlaanderen 2009-2014: "Een daadkrachtig Vlaanderen in beslissende tijden. Voor een vernieuwende, duurzame en warme samenleving"

Beleidsnota Onroerend Erfgoed 2009-2014, ingediend door Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Beleidsnota Binnenlands Bestuur 2009-2014, ingediend door Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Beleidsbrief Onroerend Erfgoed 2010-2011, ingediend door Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Beleidsbrief Binnenlands Bestuur 2010-2011, ingediend door Geert Bourgeois, viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering, Toerisme en Vlaamse Rand

Richtlijnen van de Vlaamse bisschoppen

Richtlijnen van de Vlaamse Bisschoppen voor het gebruik van de parochiekerken

Richtlijnen van de Vlaamse Bisschoppen voor het gebruik van de parochiekerken

Situering

Kerkgebouwen van de katholieke eredienst zijn een meerlagig cultuurgood en nemen een prominente plaats in de samenleving in. In de eerste plaats zijn het gewijde ruimten die bestemd zijn voor gebed, bezinning en eredienst. Hun architectuur en roerend erfgoed zijn een uitdrukking van de lof en eerbied van de gelovigen voor God die voor hen tastbaar aanwezig is in de cultusplaats. Kerken zijn ook cultuurplaatsen en onroerend, roerend en immaterieel erfgoed. Zij zijn verbonden met en gedragen door een gemeenschap, en een gezichtsbepalend deel van een wijk, dorp, stad of landschap.

De katholieke kerkgemeenschap van Vlaanderen denkt na over de toekomst van de kerkgebouwen die haar zijn toevertrouwd of die ze in eigendom heeft. Centraal staat hierbij de vraag welke kerken nodig zijn voor de uitoefening van haar pastorale opdracht. Daarnaast wordt nagedacht over de vraag vanuit de samenleving en de overheid op welke wijze de kerkgebouwen voor culturele en maatschappelijke functies kunnen ingezet worden, met respect voor de eigenheid en geschiedenis van het gebouw.

In aansluiting bij de vraag van de Vlaamse regering zullen zowel kerkbesturen als parochies in gesprek gaan met de gemeentelijke overheid over het gebruik van de parochiekerken. Om dit gesprek langs gelijke wegen te laten verlopen, vaardigen de Vlaamse bisschoppen, op basis van enkele definities, de volgende richtlijnen uit.

I. Enkele definities

1. Parochiekerk

De parochiekerk is het huis van een plaatselijke geloofsgemeenschap die deel uitmaakt van de katholieke kerk. De parochiekerk staat ter beschikking van deze plaatselijke geloofsgemeenschap, in de eerste plaats voor gebed, bezinning, liturgie en sacramentele vieringen. De plaatselijke geloofsgemeenschap kan de parochiekerk ook gebruiken voor andere pastorale activiteiten, bijvoorbeeld op het terrein van de catechese of de diaconie.

2. Valorisatie

Onder valorisatie verstaan we initiatieven die, met respect voor het normale gebruik van de parochiekerk, de betekenis van het kerkgebouw in al zijn aspecten kunnen versterken en bevorderen (religieus en cultureel, historisch en kunsthistorisch, architecturaal en landschappelijk). We denken bijvoorbeeld aan een occasioneel en passend gebruik van het kerkgebouw voor kunsthistorische rondleidingen, concerten, voordrachten, conferenties of tijdelijke tentoonstellingen.

3. Medegebruik

Hiermee bedoelen we de terbeschikkingstelling van het kerkgebouw voor religieuze activiteiten van andere katholieke of christelijke geloofsgemeenschappen.

4. Nevenbestemming

Wanneer een parochiekerk nog wel voor religieuze activiteiten gebruikt wordt, maar te groot is voor de plaatselijke geloofsgemeenschap, kan men een nevenbestemming overwegen. Er wordt een onderscheid gemaakt tussen een multifunctioneel gebruik en een gedeeld gebruik.

4.A Multifunctioneel gebruik

is een nevenbestemming in de tijd. Hiermee bedoelen wij dat het kerkgebouw occasioneel, buiten de uren van de religieuze activiteiten, voor andere doeleinden of door andere instanties gebruikt wordt.

Meervoudige betekenis van parochiekerken

Eredienst

Stilte, gebed, bezinning

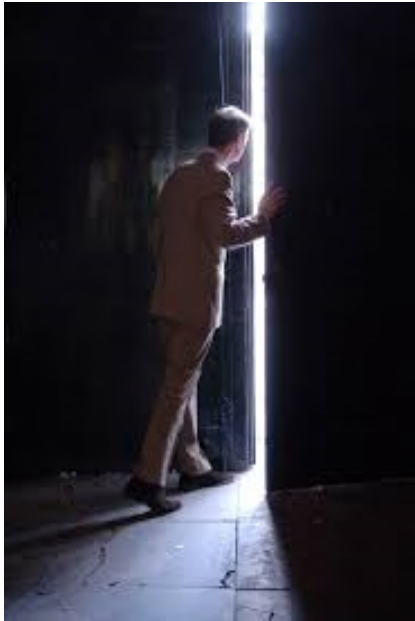

Levende tradities

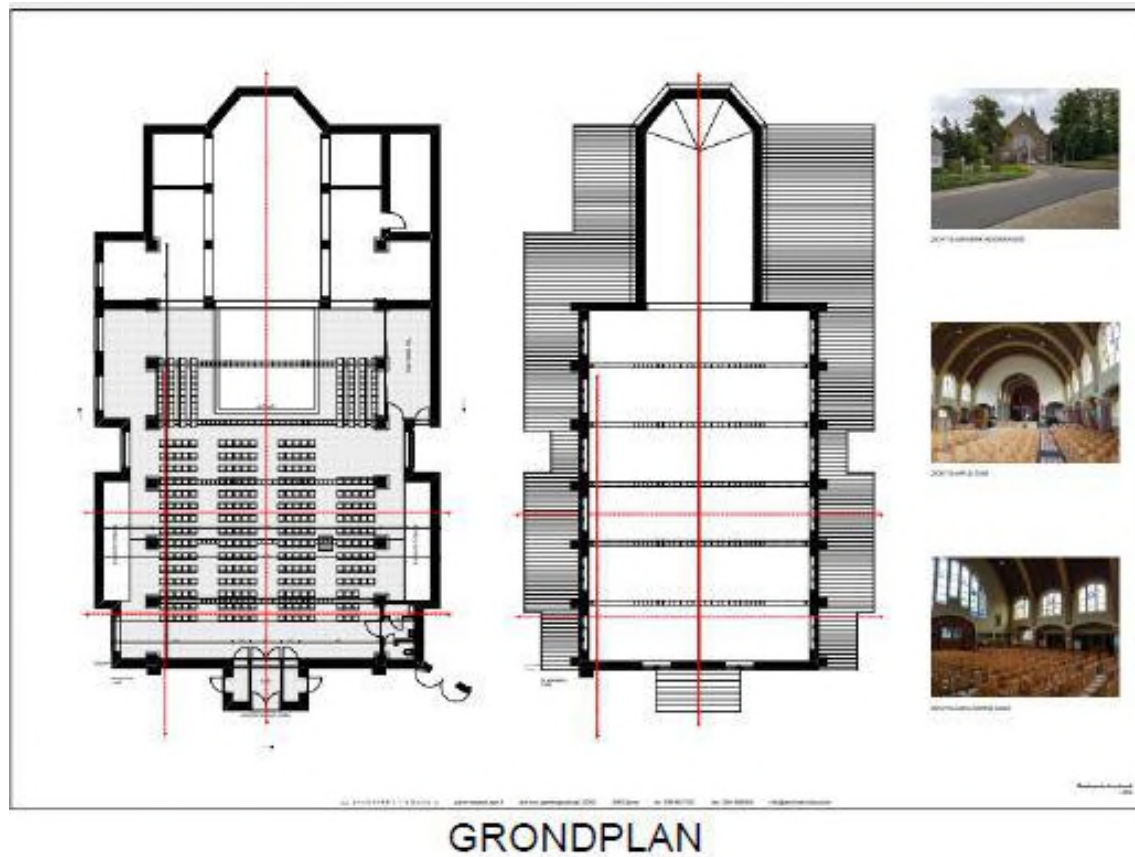
Cultureel en historisch patrimonium

Kerken open en toegankelijk

Nevenbestemming: gedeeld gebruik

Herbestemming: draagvlak – dialoog – betekenis

Wat met kerken zonder herbestemming?

[Find a church](#)

